

Uredništvo upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XV. Chicago, Ill., sobota, 15. julija (July 15) 1922. STEV.—NUMBER 164.

Operatorji napadajo Hardingov načrt.

Kralji premoga v neunijskih okoljih protestirajo proti razsodišču, ki ga predlaga predsednik. Glasilo operatorjev piše, da bi Harding rad prisilil lastnike rudnikov na kapitalizacijo pred rudarji. Minnesota zahteva premoga. Polovica milice v Colorado je demobilizirana. Deputiji težko ranili stavkarja in njegovega 14-letnega sina. Druge vesti s fronte rudarjev.

Washington, D. C. — Operatorji s polja mehkega premoga so na slovlji na predsednika Hardinga protest zaradi njegovega priporočila glede kontante stavke premogarjev. James F. Callbreath, tajnik operatorske organizacije National Coal Association, je pisal Hardingu v imenu baronov premoga, da operatorji ne želijo, da bi predlagano razsodišče veljalo za vsa polja mehkega premoga, to je tudi za ona polja, ki so bila pred stavko neunijska.

Med operatorji mora biti konkurenca, in konkurenca je nemožna, če bo veljala enaka meja za rudarje v vseh premogovnikih. Naša propozicija poudarja zakon zaloge in zahtev, ki mora biti osnovna podlaga pri izravnanju sporov v vsaki industriji," piše Callbreath. Dalje piše, da "bi bilo kriminalno, ako se bi operatorji v neunijskih okoljih moral krivovati vladi, ko pa med stavko drže premogarsko industrijo pokonci."

Agentje operatorjev s polja mehkega premoga so v četrtak konferirali eno uro s tajnikom za delo Davison. Vskakor so zahtevali, da Harding pojmi svoj načrt arbitraže. Operatorji in rudarji bodo najbrž odgovorili Hardingu v soboto; vse zmenjenja pa kažejo, da bo moral predsednik nekoliko spremeniti svoj načrt. V edicijah njegovih uradnih obvestil je tudi nekaj besed, ki so v prid operatorjem.

New York, N. Y. — "Coal Age", glasilo lastnikov rudnikov, napada Hardingov predlog za končanje stavke. List piše, da Harding zahteva kapitalizacijo operatorjev pred rudarskimi unijami, ki so se "karakterizirale s kampanjo nasilja, terorizma in umorov".

List piše dalje, da predsednikov predlog za povrnitev rudarjev na delo na temelju stare mezdne vojne mezdne — ne bo rešil spora, marveč ga je odgodi do leta 1923. Nežrti izgleda značen, ali bati se je, da stara mezdna ostane.

Washington, D. C. — Governor Minnesota Preuss je obiskal kapitol v četrtki in konferiral s Hooverjem. Preuss je dejal, da Minnesota mora imeti drugo za sime, in sicer takoj, ker drugače bo velika kriza valed pomanjkanja premoga. Hoover je pridržal Preussa v Washingtonu za nekaj dni.

Denver, Colo. — Coloradoški guvernor je odredil, da se vrne domov polovica milice, ki je bila pred dvema tednoma poslana v okolice stavkajočih rudarjev. Situacija je pokazala, da je bila milica nepotrebna.

Brownsville, Pa. — John Dlubak, stavkajoči rudar, se je upri deputijem, ki so prišli s namenom, da zmečajo pohištvo iz hiše, katera je lastnina Crucible Steel Co. Deputiji so pa udarili po Dlubaku in ga nemilomerno pretepli in obstrčili njegovega 14-letnega sina v hrbet. Oba, oče in sin, sta v bolnišnici v težkem položaju.

DA, USMILJENJA POLNO JE SRCE NARAPAN ŽIVALJE.
Ampak napram ljudem, najvišjim bitjem...
Malden, Mass. — Na distriktnem sodišču je bil obsojen Raymond W. Putman, da prebije dve noči s svojim konjem v hlevu, ker ga je stradal. Putman je bil obsojen, da je stradal svojega konja. Sodnik mu je rekel, ako bo konj izgledal boljše po dveh tednih, da ga ne bo dalje kaznoval.

Tako, et Ali so že katerega Sloveka zaprli, ki je povzročil, da je na tisoče delavcev s njih družinami vred stradalo, ker jih je plačeval sramotno nizko?

VELIKA KRIZA NA ŽELEZNIČAR VLED POMANJKANJA PREMOMA.

Chicago, Ill. — Železnice, ki se stekajo v Chicago, stoje pred veliko krizo valed stavke rudarjev in železniških delavcev. Premoga primanjkuje. Nekatere železnice nimajo več ko za sedem dni premoga. Ako bo stavka rudarjev končana v kratkem, ne bo s tem nič pomagano, kajti valed stavke železniških delavcev bo vedno manj vagonov in lokomotiv v redu in premoga ne bo mogoče prevažati. Železniške družbe nameravajo prihodnji teden drastično znižati številno potniških in tovornih vlakov v prometu.

VEČMESEČNA STAVKA V WASH. DOBLJENA.

PODJETNIKI SO PRISTALI NA OSEBURNI DELAVNIK IN POVIŠANJE MEZDE.

Delo v taboriških med Seattlem in Spokaneom je zopet oživelo.

Wenatchee, Wash. — V taboriških tvrdki Guthrie and Co. in Grant Smith and Co. so bili nabiti lepaki, ki so naznanjali, da se mezdna navadnim delavcem povzra za pet centov, izkušenim delavcem pa za štirinajst centov. Dalje so povedali lepaki, da se prizna osemurni delavnik.

V teh taboriških so pričeli s delom v marcu. Plačevali so navadne delavce po 30 centov na uru in delati so morali po deset ur na dan. Ko je prišla stavka, so povzili mezdno za navadne delavce na 35 centov. Povziranje mezd je bilo zaman, delavci so pustili in družbi sta pričeli nabirati stavkarske kazne po raznih mestih. Na tisoče delavcev je bilo poslanih v taborišča, kjer so nastojali so bila ta prizadevanja, kajti stavkovna straha so dobila stik s delavci in ko so delavci izvedeli, da je stavka, so pričeli ostavljati delo. Delavci so prihajali in odhajali, delo pa ni bilo izvršeno.

Delavci so izvojevali deset centov povziranja mezd na uru za navadne delavce. Ali glavni pomen zmagaje v tem, da sta družbi priznali osemurni delavnik.

Komaj so bili lepaki napiti, so pričeli stavkarski zapuščati taborišča. Stram jih je bilo in niso se upali pogledati svojim tovaršem v obraz, ki se meseca vstrajali v stavki, dokler niso zmagali.

Stavka je pričela 28. aprila, toda ni bila učinkovita, ker je bilo na delu premalo zavednih delavcev. Delavci so začasno podlegli, a zastavkali so znova 28. maja, ko so organizirali močan stavkovni odbor, ki je lahko dosegel vse delavce na delu. Od tega časa sta družbi vedno bolj občutili učinek stavke in končno sta se morali podati.

V teku stavke so bili aretirani štirje člani stavkovnega odbora. Na drugi strani so pa železničarji in prebivalci simpatizirali s stavkarji in jim dajali podporo.

Ke so stavkarski odšli iz taborišča pred povrnitvijo stavkarjev na delo, so puctili letati vse križem. Tu so ležali stari mali kovčki, tam stare nogavice, tu zopet strganje strajke ali delovne hlače. Vse je kazalo, da se je stavkarskem zelo mudilo, da zapuste taborišča, dasiravno jim ni nihče grozil s hudim. Stavkarji so se smejali, ko so dospeli v taborišča in videli nered v njih.

Tako je končala ena največjih stavk med Seattlem in Spokaneom pri zgraditvenih delih, o kateri je znanstveni svet prav malo čul, čeprav sta obe družbi pridne nabirali stavkarske v Duluthu, Milwaukeeju in Chicago. O stavki so prinášali vesti od časa do časa le delavski listi.

SLADKORNA PENA OBETA DOBRU V MINNESOTI.

Chicago, Ill. — H. A. Douglas, superintendent tovarne za sladkor v Chaska, Minn., izjavlja, da bodo letos farmarji prejeli najmanj \$750,000 za sladkorno peso v Minnesoti. Tons sladkorne pese se plačuje od \$6.50 do \$7.00. Na akru se pa pridela od 10 do 15 ton

KRIVDA ZA ŽELEZNIŠKO STAVKO PRED PRAVIMI VRATMI.

E. M. JEWELL JE PODAL IZJAVO, KI JE KADELA ŠEBELJ NA GLAVO.

Uslužbeni pri vzdrževalnih železniških departementih so sa stavko.

Chicago, Ill. — 25,000 stalnih kurjačev, delavcev pri parnih strojih in oljarjev, nameščenih v železniških delavnicah in na postajah, je povzanih na štrajk v ponedeljek 17. julija. Timothy Healy, predsednik organizacije teh delavcev, je v petek rasposlal brzojavke na vse krajevne unije, da naj v ponedeljek zjutraj prenehajo s delom.

Chicago, Ill. — E. M. Jewell, predsednik železniškega departementa v Ameriški delavski federaciji, je odposlal predsedniku Hardingu brzojavko, v kateri odgovarja na predsednikovo proklamacijo. Brzojavko je podpisalo vseh šest predsednikov mednarodnih strokovnih organizacij, v kateri izjavljajo, da so železniški delavci zastavkali, ker so bile mezdne določene po železniškem delavskem odboru v nasprotju s določbami v transportnem zakonu in ker so železniške družbe hleble določbe železniškega delavskega odbora.

Na kratko povedano je bilo v brzojavki izraženo tole: "Is predsednikova proklamacija je rasvideti, da je bil predsednik nepravilno informiran o sporu med železniškimi delavci in železniškimi družbami."

Dva in devetdeset železnice je hleble odloke železniškega odbora v 104 slučajih. Ni bilo samo za odlojanje dela v zakup, ampak tudi za to, ali so bile te mezdne in plačilne določbe v skladu s pravnimi predpisi. Ko se pennsylvaniska železniška družba ni hotela pokoriti odlokom železniškega delavskega odbora, je svezni sodnik Page odločil, da se njegovi sklepi glede mezd in delavnega reda samo nasvetovalni.

Odkar je bil sprejet transportni zakon, niso hotele železniške družbe ustanoviti narodnih odborov za izravnavo sporov, katerih središče naj bi bil železniški delavski odbor.

Železniške družbe so se pogajale samo formalno in so tako odločile butaro za razsodbo na železniški delavski odbor. Železniški delavski odbor je odpravil posebno plačilo za česurno delo ob nedeljah in praznikih, ki je bilo uveljavljeno prek trideset let celo na takih železnicah, katerih delavci niso bili organizirani. Železniški delavski odbor je določil samo osem sto dolarjev mezd na leto, dasiravno je delavski departement dognal, da goli življenjski stroški znašajo \$1,400 na leto, za pošteno življenje je pa potreba najmanj \$2,300 na leto.

Organizirani uslužbeni so se strinjali s predsednikovo izjavo 23. maja 1921, v kateri pravi, da naj bo mezdna tako visoka, da ne bo zadostovala samo za prehranitev, ampak omogoči naj tudi zabavo, oddih in da se nekaj lahko prihrani.

Uslužbeni niso le prelomili odloka železniškega delavskega odbora, toda železniške družbe so jih krivile večkrat. Uslužbeni ne čujejo delati za mezdno, določeno po železniškem delavskem odboru, ker krši določbe transportnega zakona.

Železniški delavski odbor je skušal odložiti finančna bremena železniških družb na železniške uslužbence v podobni nezadostne mezdne, ki spodbujajo zdravje in prosperiteto prihodnje generacije. Ko so se uslužbeni le poslužili vseh sredstev za izravnavo spora, so se poslužili zadnjega sredstva — stavke.

Brzojavka poudarja, da so železniški delavci ne smešavajo v trgovino in obratovanje pošte. Ako bo nastanjo ovire, je to posledica, ker železniške družbe nastavljajo nezmožne delavce. Take ovire bodo naraščale, dokler se ne doseže med izkušenimi delavci in železniškimi ravnatelji sporazum.

AMERIŠKI MESARSKI KRALJI "URIVAJO" RADIKALIZEM V NEMOLJI Z MESOM!

Chicago, Illinois. — Velemesarski kralj Morris je danes (15. julija) poslal deset milijonov funtov mesa v Nemčijo. Pošiljatev bo vzela 250 železniških vagonov in se ceni na \$1,750,000 ali 700 milijonov mark. Morris je dejal, kakor poročajo šikaški listi: "Zaupamo v nemško ljudstvo — toda nič ne more tako hitro ubiti radikalizma — ki je glavna nevarnost Evrope — kakor polna slededa mesa pred lažnim človekom."

AMERIŠKI KAPITALISTI KUPIJO AVSTRIJO!

Reorganizirali bodo republiko in naredili iz nje "plačujoče podjetje".

BANKROT EVROPSKIH DRŽAV JE TREBA PREPREČITI!

Paris, 14. jul. — Bankrotirana Avstrija je na prodaj in edini kucep, ki je mogoč, je Amerika! Ameriški milijoni dolarjev morajo rešiti bankrotirano državo, potegniti jo iz "pretežega močvirja boljsevima" in narediti iz nje "dobičkonosno trgovinsko podjetje".

Tak je načrt Henry Morgenthaua, bivšega ameriškega poslanika na Turškem in sedanjega generala križarske dolarske armade, ki rešuje Evropo finančnih polomov in revolucij.

Morgenthau je nasnanil, da se bavi s formiranjem mednarodne korporacije, ki bo kapitalizirana s 50 do 60 milijoni dolarjev in katere namen je, reorganizirati industrije v Avstriji in pokazati svetu, da se "lahko prepreči bankrot evropskih držav".

"Bit sem na Dunaju in videl vse. Avstrijska vlada mi je zagotovila kooperiranje pri kakršnemkoli projektu, ki reši republiko propasti. Pripravljen sem posvetiti svoj čas in založiti svoj lastni kapital v korporaciji, ki se organizira v svrhu, da reši Avstrijo poloma in jo vrže v kaos komunizma. Prepričan sem, da v šestih mesecih postavimo na noge avstrijske železnice in vse glavne industrije in v enem letu je Avstrija lahko dobičkonosno komercialno podjetje."

Tako je rekel Morgenthau in pristavil, da v korporaciji bodo zainteresirani angleški, francoski in italijanski kapitalisti, toda ameriški kapital bo dominiral vse druge. Avstrijska vlada (križarski socialci) je baje pripravljena vzeti 30 odstotkov deležev nove korporacije.

DOSLUŽENI VOJAKI BODO IMELI PRVO IZBIRO.

Spokane, Wash. — Na tisoče akrov sveta bo razdeljenih med domovščarje v južnem delu colvillske indijanske rezervacije. Prvo izbiro bodo imeli vojaki s šestmesečnim odpustnim listom. Petletje se bo do sprejemala od 31. julija do 21. avgusta. Ako ne bo ves svet razdeljen med doslužene vojake, tedaj se prično vlagati pranje zopet 11. decembra za take, ki niso bili vojaki.

LADJA JE NAREDLA V NEGLI.

Sault Ste. Marie, Mich. — Parnik "Noronic" je nasedel v megli na pesek. Na parniku je štiri sto potnikov. Dve vlačilni ladiji sta odpluli na pomoč.

ki so dozdaj niso hoteli gostiti s železniškimi uslužbeni.

Končno povdarja brzojavka, da so uslužbeni pripravljani se pogajati.

Vetina lokalnih predsednikov Bratovšine delavcev, zaposlenih pri departementih za vzdrževanje železnice, je za stavko, skravno s Grable, predsednik organizacije, se vprašavki Grable in Jewell sta bila sinohi na skupnem povvotovanju, kaj sta ukrepala ni znašo.

V Cincinattijsu glasujejo tudi skladiščni pisarji in delavci o stavki.

RUSI ZAPUSTILI HAAŠKO KONFERENCO.

Na ultimat glede nacionalizirane lastnine so Rusi odgovorili, da je konferenca za njih končana.

FRANCOZI ZAHTEVAJO NOVO BLOKADO RUSIJE.

Haag, Holandija, 14. jul. — Neruska komisija je moči sklenila, da ne bo več nobene sejo glede kreditov za Rusijo, dokler ruski delegatje ne spremene njihovega stališča glede socializirane lastnine inozemskih kapitalistov. Danes zjutraj je Litvinov odgovoril na ta sklep, da za ruske delegate je konferenca končana in sovjetska delegacija odpotuje domov v nedeljo.

Haag, Holandija, 14. jul. — Mednarodna ekonomska konferenca v Haagu je zaključena kar se tiče razprav s rusko komisijo. Potrebna je še formalna seja delegatov entitnih in nevtralnih držav, ki oficijelno zaključijo konferenco in objavi poročilo o razlogih, ki so vodili do zaključitva. Ta seja se morda vrši prihodnji ponedeljek.

V Haagu vlada veliko razburjenje; raznovrstne govornice in konfuzne vesti se križajo na vseh koncih. Nekdo je raznesel vest, da so Rusi prejeli iz Moskva navodilo za kompromis v svrhu nadaljevanja konference in da bo Krasin poskušal danes obnoviti raspravo o spornem vprašanju lastnine. Druga vest se glasi, da bo neruska komisija čakala še teden dni s zaključitvijo konference v nadi, da se Rusi morda premislijo. Drugi poročajo, da so italijanski in švicarski delegatje obdoličili Francoze, da so oni zakrivilo rasdor. Neki ruski delegat je dejal, da je Litvinov že vprašal za potne liste.

Med savznikiški delegati ni videti nobenega zmenjenja, da se bi odpravljali domov. Francozi imajo načrt za novo blokado Sovjetske Rusije. Načrt mislijo predložiti neruskim delegatom pred odhodom iz Haaga in pozneje bodo ga predložili tudi vladi Združenih držav, da ga podpiše. Načrt se glasi, da nobena država, osiroma njeni državljani ne smejo vzeti koncesij od sovjetske vlade dokler Rusija ne prizna principa vpostavljenja zaseženih podjetij inozemskih lastnikov ali odkodnina sa dotična podjetja. Chevilly, vodja francoske delegacije, je rekel sponi, da po končani konferenci imajo vse države pravico skleniti separatne pogodbe s Rusijo, toda on zahteva, da se sankcionirale koncesij v Rusiji dokler ruska vlada ne povrne ali plača "ukradene lastnine".

Ruski delegatje pričakujejo, da prva separatna pogodba, ki je sklenena Rusija, bo s Velike Britanije.

NEMOLJA MORA PLAČATI JULJSKI OBROK.

Anglija bo pomagala.

Paris, 14. jul. — Reparacijska komisija je večeraj obvestila nemško vlado, da juljski obrok odkodnina v vsoti 23 milijonov klatih mark, ki zapade jutri, mora biti plačan. Kar se tiče pranje Nemčije za tridesetmesečni moratorij, je komisija sklenila počakati povratka garancijske komisije, ki se mud v Nemčiji in preiskuje položaj ter najnovejše nemške finančne reforme. Reparacijska komisija pravi v svojem odgovoru, da po njenem mnenju ni odkodnina edina kriva padanja markine valute, pač pa je krivo zavlečevanje finančnih reform, ki jih je še davno priporočila komisija.

London, 14. jul. — Lloyd George je večeraj dejal v zbornici, da je Anglija pripravljena dati Nemčiji moratorij v svrhu, da si pomaga iz finančne krize.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo jasno in vroče. Južni vetrovi. Temperatura v sadnjih 24. urah: najvišja 78, najnižja 68. Solnce lide ob 5:27, zaide ob 8:24.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjena država (zaven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta inšl. za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stih z letom

"PROSVETA"

2637-69 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Julija 20.22) poleg vsakega imena na poslavo pomeni da vam je s tem dopisom poteklo naročnina. Posvetite je prosimo, da se vam ne ustavi list.

ENOTNA FRONTA.

Morris Hilquit je dni povedal resnico na konferenci Lige za industrijalno demokracijo, ko je rekel, da se je delavsko gibanje po številu v Evropi pomnožilo, toda večine na volišču v gotovih deželah ni doseglo, ker je pocepjeno.

Privatni bizniški interesi so pocepjeni tudi v več strank. Ali njim je vseeno, katera stranka zmaga. Tudi pri volitvah ne trpe njih agitatorične moči, ker imajo dosti denarja za agitacijo. Njih časopisje je mogočno in dobro organizirano.

Delavsko časopisje bi bilo lahko tudi močno, agitacija bi ob volitvah imela velike uspehe, ako bi denar, ki ga prispevajo pocepjeni delavci za volilno propagando, odhajal v en sklad in bi bila agitacija ob času volitev pod enotnim vodstvom.

Danes je ugotovljena reč, da delavci zmagojo v gotovih evropskih deželah v trenutku, ko se združijo in opušte pocepolvalno taktiko. Kako nujno je potrebna združitev vseh delavcev v enotni fronti, ker so reakcionarne sile še vedno na delu, pokazuje umor dr. Walter Rathenauva, nemškega ministra za zunanje zadeve. Maršalko je mislil, da so se monarhisti in pruski junckerji udali v svojo usodo in so odnehali od priprav za "puč", s katerim mislijo zopet oživeti cesarstvo v Nemčiji in obenem postaviti številne nemške vladajoče družine na vladarske prestole. Kdor je živel v takih mislih, je bil v zmotki Reakcionarne sile ne odnehajo od svoje agitacije in nasilnih poizkusov, dokler niso zagovorniki starega sistema prepričani, da je vsak poizkus zastoj za povratek k egiptovskim loncem mesa.

Delavci seveda odgovarjajo na take poizkuse s skupno akcijo, kar je hvalevredno. Ali taka trenutna skupna akcija lahko ponesreči, ako so reakcionarne sile zadobile že preveč moči. Zatégadelj je veliko bolje, da je delavstvo pri vseh volilnih akcijah združeno v enotni fronti, da tako pokaže reakcionarnim silam, da se svet razvija naprej in ne nazaj, da izgube reakcionarne sile vse skominne po poizkush za povratek v stare čase, v katerih je na pr. pričel človek šele pri lajnantu.

PRILJUBLJENO SREDSTVO PRIVATNIH BIZNIŠKIH INTERESOV, KI KLIČE PO ODPRAVI.

Ob času delavske stavke se privatni bizniški interesi večkrat poslužijo prav umazenga sredstva, da alomijo delavsko stavko. Med take umazane poteze privatnih bizniških interesov spadajo tudi sodnijski izgoni iz kompanijskih hiš. Prav nič se ne ozirajo na to, ako so stavkajoči delavci pri volji plačati stanarino. Iz hiš morajo, pravijo privatni bizniški interesi, ne glede, ako je zima ali pa gorko poletje. In ker so sedanji zakoni na strani podjetnikov, taka poteza tudi navadno posreči in delavci so postavljeni na cesto.

Za družinskega očeta je seveda to udarec, posebno ako so v družini še majhni otroci. Delavska organizacija skrbi za delavske družine, izgnane na ta način iz stanovanj, da vzamejo v najem večje zemljišče, na katerem postavijo zanje šotore. Poleti se še prebiva v takih šotorih, ako je taborišče opremljeno s sanitarnimi napravami. Po zimski je pa še za odrasčenega človeka trdo življenje v takih taboriščih, akoravno je vajen živeti in gibati se v zimskem mrazu.

Privatni interesi se poslužijo takega sredstva, da prilijjo delavce na prodajo. In včasih se jim seveda posreči.

Sredstvo ni le z moralnega vidika nízko, ampak je tudi nečloveško. Človek, ki ima res človeško srce, ne bo še psa zapodil sredi zime pod prosto nebo, a privatni bizniški interesi dajo postaviti na cesto tudi matere z dojenčki iz edinega vzroka, da se povečajo njih profitti. Ljudje, ki tako ravna, so pač nečloveški in njih morala ni visoka.

Čas je pa tudi, da se za odpravo takih sredstev tudi lam pobrigajo, kjer delajo postava. Postavodajne zbornice lahko napravijo s postavami konec takemu nečloveškemu početju. In kolikor preje se to zgodi, toliko hitreje bo doprinešen dokaz, da imamo trden sklep tako poboljšati sedanje razmere, da bomo lahko rekli, da živimo v civilizirani človeški družbi.

Noben divjaški rod ne bo spodil matere z dojenčki in otroci iz svojih bivališč. Ta posebnost je prikazen v človeški družbi, ki se rada pobaha, da je kričanska.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Sugarite, N. Mex. — Ne oglasam se vada v javnost, toda srce mi ne da miru in moja dolžnost je, da kot mati dam v javnost ta dopis radi mojega sina, ki je šel od tu dne 26. junija z neko slabo družbo in vzel s seboj svoj avtomobil. Bojim se, da bo ob vse in morebiti je še sedaj avtomobil prodal ali zastavil, da bo kupil kak pisnik ali kaj za jesti za svoje tovarise. Da bi šli kam stavkariz, me ne skrbi, ker oni, a katerimi je šel, so bolj lahkoživeci in on sam za tako delo ni vnet. Da ni dobra družba; to dokazuje njih odhod. Kot prijateljeli smo čakali, da pridejo seči v roko in reči "good bye", oni pa so šli na skrivnem, ne po poti, marveč zadaj za naselbino po grmovju. Človek, ki se skriva, gotovo nima dobre in čiste vesti.

Še mala sem bila, ko sem ališla pregovor, da od slabe družine rada glava boli, tako bo tudi mojega sina, ako se pusti one družbe in se vrne nazaj dokler ni propozno. On dosedaj še ni bil sam zase nikjer po deželi; bil je vedno doma pri meni, zato me še toliko bolj skrbi zanj, ker to je naredil sedaj prvokrat.

Zatelej ga prostim, ako bo bral ta dopis ali pa alikal o njem, da se povrne nazaj k svoji materi. Uljudno prosim rojake, še bo h komu prišel, da ga opozorijo na ta dopis in ga pregovorijo, da se poda nazaj domov k meni. Ne vem, kam so šli. Zedinje poročilo smo dobili od nekod iz Kansasa.

Pozdrav vsem rojakom iz Združenih državah in čitateljem Prosvete.—Josephina Favlich.

Huntington, Ark. — V tem času, ko imamo "politične" premogarij, čitam Prosveto in druge liste, na katere sem naročen ter vidim v njih one prazne dopise, kjer mi drugoga kot presakanje in prepisanje sam in tja kakor bi mešal godlje. Tako dela kmet, ko pripravlja godlje za klobase in ko so enkrat klobase gotove, pa je konec melanja. Toda pri takih otročjih dopisih mi konos ne kraja. Vsemimo premogarsko unijo in pogledimo, koliko so zapreke v nji ter kakli so vzroki, ki povzročajo številne nepotrebne dopise.

Zavedni rudarji naj vzamejo v roko klesano metlo ter pometejo iz svojih lokalov vse nasadnjaške uradnike, tako naj storijo pri distriktih in v glavnem uradu v Indianapolisu, na njih meeta, pa naj postavijo sposobne in pravilne meše, potem pa naj izdelajo sekane organizacije, koliko sme kateri delavec delati in koliko ne. Na pr. vsak rudar sme naložiti od štiri do šest ton premoga na dan, pa nič več, ne tako kot je bilo pred stavko, da je naložil po 12 do 18 ton na dan, ako je imel dober prostor. To naj bi bilo veljavno za smeraj in unija naj bi po Združenih državah gledala, da bi se premog ne kupičil na kupe in da bi ga podjetniki imeli polne zaloge, vsebujoče po milijone ton, torej bi bili preskrbljeni še za pol leta ali pa celo več v slučaju stavke. Ako bo premoga vedno primanjkovalo, ne bo nikdar stavke, meze pa bodo šle navzgor in ne navzdol. Kapitalisti bodo sami radi plačali višjo mezo, samo da bi zadosti premoga dobili na svetlo.

Zadnja časa so kompanije dobile vsako leto več premoga na površje kakor ga Amerika potrebuje, zato pa dajo majnarjem po par mesecev ali še več "politični", kadar poteče pogodba dokler ni zaloga ishrpana. Pri tem imajo seveda dvakratni profit, ker v takem slučaju lahko premog podražijo in rudarjem laško trgajo mesdo. Kdo je temu kriv drugi kot rudarji sami, ker preveč delajo?

Po vojni so nam obljubovali normalne čase. Lahko bi se bilo to zgodilo, če bi bile vse delavske unije po Ameriki združene ter bi na konvenciji storile oster protest in ga poslale v Washington, da vlada zaveže roke verifikom in določi tiste čase za življensko potrebnost, kakor je bila kdaj pred vojno. Samo vlada je odgovorna za sedanjo draginjo. Odlog bi ji dali za leto dni, da to stori in špekulantom prireže krepčije.

Zato imamo vlado v Združenih državah Ameriki, da bo delala zakone za vse ljudstvo enake in ne bo samo treba revnejšim čakati na ogledne kosti, ki pridejo iz Wall Streeta. Kadar bi vlada prisilila verifikome in izkoriščevalce, da bi popustili do iste višine

v čem življenskih potrebščin kot je bila pred vojno, tedaj bi tudi unija popustila pri mezdih.

Taka unija bi zaslužila svoje ime in rekli bi lahko, da se poganja za svoje delavstvo. Ne bi la bi taka kot so danes, ko se vsak nje uradnik ali voditelj poganja le za svoj šep, delavec pa v nji je upravičen za plačanje pristojbine, pa če mu potem ostane kaj od zaslužka ali ne. Tako se je godilo lansko leto, ko smo delali po dva do štiri mezde na 14 dni, pristojbino pa plačevali po \$9 do \$10.40.

Strokovne unije so take kakor ptiš brez perja, ako ni v njih obenem tudi političnega cilja. In dokler bomo imeli take voditelje pri unijah, ki sede pri polnih mlazah zraven kapitalistov, nam ni treba misliti na boljše čase.

Čital sem dopis iz Slickvillia, Pa., v G. S., kjer dopisnik pravi takole: Sedaj imamo že kakih 100 žrncev in nekaj zgriznenih Poljakov; ti nalože po 5 do 6 voz na dan, dočim nas ja prej ravnopolitko številu naložilo od 30 do 25 voz na dan v rovih 3—4 in 5. Črnec je že ena kara preveč na dan, dočim jih je eden izmed nas naložil po 6 do 7 ali 8. Viditi, prijatelj, če bi bili vsi majnarji taki kot je oni črnec, bi lahko vsaki dan delali, namesto, da sedaj stavkamo, in kompanije bi same odsobe plačale po \$1.50 do \$2 za tone, samo da bi dobile premog na površje. Če bi bili zavedni rudarji, bi lahko zaslužili za pet ton ravnopolitko kakor za osem ali deset ton. Ker pride preveč premoga na površje, aj kompanije misli, moramo jim nekotoliko potrgati mezdo, da bodo zastavkali, potem bodo radi še bolj pogoni delali in še več producerali, še večji profit bomo tedaj imeli.

Dopisnik piše, da po Greenburga kriše, da nam ni treba unije, ker smo preneumni in ta črnec ni tako neumen. To je resnico. Ako bi bili zavedni kakor so tiisti črnči, bi bila stavka potrebna. — Pozdrav vsem stavkarjem. — Martin Powetz.

Bear Creek, Mont. — Kako jaz razumem industrijalni unijonizem?—Ako se spomnimo na pretekla časa v stari domovini, vidimo takoj, kakaj tam ni bilo štrajkov in depresij v industriji; tam, kjer se je izdelovalo vse bolj na primitivni način in še ni bilo strojev. Čim so prevladali stroji, se je tudi tam pojavila nesadovoljnost med delavstvom. V duhu ali lahko predstavimo domače industrijo, kjer se je vajenec moral učiti tri leta predno je bil sposoben za pomočnika. Narod si je doma izdeloval, kar je rabil. Obrat je bil doma in denar je ostal doma. Kmetovalec ni bil samo kmet, tudi drugo orodje je izdeloval doma, ako ne on pa domači obrtnik. Imel je svoje mlins, svoje mesnice, svoje trge (sejme), svoje banke (hranilnice in posojilnice), a eno besedo: denar je bil njegov, kar ga je krožilo. Tam torej ni bilo povoda za štrajke in isprije ker kdor je obratoval je lastoval. Tako je torej šel promet direktno od producenta do konzumenta, dočim produkcija današnje moderne industrije gre preko mnogo velikih in malih prekupcev, predno pride v roko konzumenta.

Razlika med domačo in moderno industrijo je ta, da je v prvi lastnik sam izdeloval in sam prodal, dočim posestnik moderne industrije se po veliki večini toliko razume na izdelovanje produktov v svoji industriji kot za fees na boben. Kljub temu, da je lastnik, živi kje daleč proč od plavčev ali rudnikov v razkošju in prijetni družbi, zapravljajoč denar, ki ga je zaslužil njegov mezdni suženj.

Naravno je torej, da mora biti tukaj vzrok delavskega nepokoja. Na eni strani velika in vedno večja begatija, drugje pa vedno večja berazija. Veliko ljudi je še, da dolže stroje kot zakrivitelje sedanjega nepokoja in še bi imeli moč, bi jih tudi unčili. Stroji sami na sebi niso prav nič krivi, da je pomanjkanje, nasprotno; stroji so blagoslov za Slovence. Vaa znamenja kažejo, da se stroji vedno bolj ispopolnjujejo mesto da bi se uničevali. Ampak druga stvar je, ako hočemo priti v okom teškemu položaju in to je industrijalna unija. Strokovne unije so bile us mestu dokler še ni bilo strojev, sedaj pa danes pevečini vse izdelujejo stroji. Delavci se morajo organizirati tako, da bodo sami gospodarji svojih izdelkov ravnetako kot so bili nekđaj v starem kraju izdelovalci; oni so imeli svoje delavnice, ževljarji svoja kopta, kovači svoje kleče in nakovalo. Kmet je

piščico nesel ali poljal ne v trgovino kot delajo tukaj farmarji, temveč v mlia. Farmar mora od tistega skupička polovico pustiti trgovcu.

Kadar bodo ameriki farmarji posedovali svoje mlins, mesnice in sploh vse trge po vzoru ne-strankarake lige, potem se bo še vrnila k njim prosperiteta, prej pa ne. Za industrijalne delavce velja isto, pa naj se tak pokret imenuje bolševizem ali radikalizem, to je vse eno. Ina ne spremani na dejstvu.

Mi, premogariji, smo jako akceptični, ako mislimo, da bomo kaj trajnega pridobili v tej ali oni stavki dokler sami ne bomo posestniki čez naše produkte. Zato pa verujem v eno veliko industrijalno unijo, v kateri bi bili združeni producenti celega sveta. — G. G.

Yale, Kans. — Premogariji v Kansasu so danes tako razpršeni kakor ovce na preriji, ko so se zagnali med nje volkovi ter jih rasgnali na vse strani, da vsame precej časa pastirja, da jih zopet priklide skupaj. Pastirja danes v Kansasu ni nobenega, da bi zopet uvrstil premogarije v vrste kot smo bili pred devetimi meseci. Dvomim, da bi se do poserdilo komu drugemu kot neustrasnemu boritelju, našemu zvestemu Howatu, ki je danes za omežjem, odkoder pa mu je danes nemogoče kaj storiti.

Nekateri se skušujejo nađ Lewisem, Bittnerjem in Peckom in mislijo, da s delom njim škodujejo, drugi so bili od lastne organizacije in operatorjev zapisani na črno listo in sedaj, ko se godlja precej meša, se boje, da pride polom ter njihove ime zapiše na še bolj črno listo. Je pa med nami kakor povsod nekaj nevednešev, ki so pripravljeni v vsaki stavki iti operatorjem na pomoč in sebi delati akode.

Kdo je vsega tega in te godlje kriv, je bilo že večkrat poročano in vemo, ne samo mi v Kansasu, temveč vse zavedno delavstvo po Ameriki. Vprašanje je le, kdaj nam bo mogoče s krivi obratniti. Ako pride polom, gotovo nikoli več: Zatelej premogariji v Kansasu in drugod, ni še preporočeno in dosedanje napake se še lahko popravijo, samo vsi skupno na plan.

Nemila smrt nam je ugrabila iz naše srede sobrata in prijatelja Mike Zenilaka. Po več letni bolezni za srčno hibo je za vedno zaspal dne 4. julija, t. i. Pogreb se je vršil dne 7. t. m. v štiri milje oddaljenem Frontenacu. Pokojnik je bil zelo mirnega značaja in priljubljen v tej okolici, kar je pokazala ogromna udeležba pri pogrebu. Bil je član treh društev, in sicer: št. 9 SNPJ, št. 14 SSPZ in nemškega podpornega društva. Tu zapuščila soprogo, dva otroka kakor tudi dva brata in razne sorodnike. Družini sorodnika moje najskrajneje sožalje. Tebi, dragi moj prijatelj in sobrat pa mirni pokoj v hladni zemlji. — J.

West Frankfort, Ill. — Stavka pri nas se nadaljuje povsem mirno še od začetka ispora. Stojimo trdno in neomajno dokler ne dosežemo tiste piše pravice, za kateri se borimo. Dela sedaj nimamo drugega kot prodajamo dolgčas, ki ga je preveč: celih 24 ur na dan. V času toplih solnčnih žarkov se ponavadi kratkočasimo na zeleni trati pod košatimi drevesi. Drobne tičice švrgole na drevetih med gostimi vejami in nam pojo svoje ubrane pesmice.

Nam samcem pride v spomin preteklost, ki je bila dovolj zabavna in veseli smo bili tedaj, sedaj je vse nekako mrtvo, nekđaj veseli obrazi so sedaj mrkli in molčeči, nikjer ni šaljivih izrazov. Vzrok je tudi pomanjkanje deklet, kar jemlje fantom še tisto lakrno upanja, ki ga imajo. Skoraj vsaka slovenska naselbina se ponaša s svojimi domačimi evetkami, edino naša dela izjemo. Morda je temu vzrok, ker nas večkrat slikajo po meščanskih listih kot divjake in barbabe, že se postajimo za svoje pravice. Če pa nas kdo pogleda bolj od blizu in opazuje, bo videl, da smo ponizni kot ovčice. V hodoče pridakujemo nekaj deklet iz stare domovine; pravijo, da so korajžne in bojevite kakor Amazonke. Ako še tedaj ne bo nič, bomo poslali proanjo na "Njegovo veličanstvo kralja Aleksandra jugoslovanskega. Sedaj je oženjen in ima dovolj eno, nam torej lahko brez skrbi pošlje nekaj prejšnjih.

Nekateri tukajšnji rojaki prav pridno obrirajo robidnice, ki jih je dovolj to leto; iz njih se da napraviti dobra lahka pišča,

sam stihski apostol bi je rad stihnil par kozarcev. Z drugo hladino no pišajo smo se zadnje čase skregali, ker je zanj vedno treba kaj okroglega. Denar pa se ne drži rad delavcev, sploh nam je odklonjeno vsako nadalnje finančno sredstvo dokler zopet ne primemo za krampe in lopate ter začnemo delati profitov mogotcem na Wall Streetu.

Kar se tiče političnega pripranja v naši naselbini, so Slovenci precej naprednega mišljenja. Mnogo je takih, da se popolnoma strinjajo s taktiko v sovjetski Rusiji, katera dežela je pometla s buržvazijo in vpostavila delavsko vlado.

Pellarskemu stanu se je izneveril rojak John Zavašnik ml. in al isbral za družico Milko Ferjanšič iz Virvana, Ill. Mladena paru šelim obilo sreče v zakonskem stanu. — Fr. Kalan.

Racine, Wis. — Da ni iz našega mesta nikakih poročil in vesti, je iskati varok v tem, ker smo dali prednost in prostor v Prosveti drugim rojakom širom Amerike. Ta moj dopis se bo največ tičal Kansasa, prej pa omanim, da tudi pri nas ni vse v najboljšem redu. Z delom so res pričeli, za kar je bil še zadnji čas, ker je bilo zadnje časa mnogo ljudi brez dela 15 do 17 mesecev. Vsega tega delodajalci ne upoštevajo, Delavec zasluži po 25 do 35c na uro in molčati mora, ako se pri točih izgubi še tisto. Imeli so to organizacijo, ki je pa popolnoma odpovedala, kajti naval od strani mogotcev za popolno uničenje delavskih organizacij je bil premočan.

Dopisnik iz Springfieldea piše v Prosveti, kako ga pograbi jena radi kansaskih najetežev. Svetujem mu, da potolazi svojo jeno, ker je škodljiva zdravju. Ne mislim koga razslati ali nspadati v tem dopisu, samo to hočem dokazati, kako velika je še tema med nami. Zelim, da bi narod sam pričel misliti ter se zedinil, da bi zopet pristopil kamor spada, se organiziral v socialističnih klubih, ker delavske unije v resnici nimajo nikakega političnega programa. Delavstvo samo v uniji nima prilike do politične izobrasbe kot jo ima v socialističnih klubih.

Spominjam se, ko smo imeli na Frontenacu, Kans., socialistični klub, kako so tedaj hodili za nami republikanci, prihajali celo na naše zborovanja in prišli so prosječit pred volitvami. Obetali so nam vse mogoče, samo da bi nas pridobili na svojo stran. Takrat so bili sedrugi, da bi najraje v enem dnevu preustrojili celi svet. Kje so danes oni klubi in sodrugeti? Koliko članov ima ta ali oni klub? Krenili so s prave poti in nimajo pravega cilja. Ne samo oni, tudi drugi slovenski rojaki so na nepravni poti. Klerikalci se hvalijo, da hodijo pijani v cerkev spat in da zdaj ni več kot je bilo prej, da bi moralni poslušati evanđelij; samo da nekaj darujejo za cerkev, pa je vse dobro. Drugi se hvali, kako so zadnje noč väivali pri rojaku, kako so gledale nanj dekleta in žene itd.

Rojaki, vse to je zgrešena pot. S takimi zabavami se pozablja drugo, bolj važno. Pokazite se s tem, da obnovite svoje politične klube, da vas bodo ljudje zopet spoštovali in se ne bo kdo jezil nad nekđaj naprednim Kansasom ter metal ob tla deset zapovedi.

Nekoč sem čital v Prosveti dopis starega pionirja M. Marna, ki je pisal, kako je bilo teško ustanoviti unijo v Kansasu in koliko so imeli štev ob ustanovljanju. Bila je tedaj depresija in nered je vladal po rovih predno so pričli premogariji do svojih pravic. Mnogo delavcev je bilo ubitih valed eksplozije ker so morali premogariji še sami zaigati mine. Nekateri delavci, ki so se prikupili bosom, so dobro služili, drugi pa nič. Take razmere so vladale tam dokler niso imeli unije. Sedaj, ko je bil boljši red, so pričeli nekateri zopet delati na to, da bi prišlo zopet tako suženjstvo. Noben delavec nima pravice prijeti za orodje v legalni stavki in opozorite vsakega, ki bi se drznil iti med stavko na delo. Opoznite ga s lepimi besedami, kako škodo dela organizaciji in stavkarjem in opoznite ga na obratun, ki bo gotovo pričel po končani stavki. — Jos Radelj.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Racine, Wis. — Uredništvo je črtalo oni del dopisa, ki ne odgovarja faktom. Pozdrav!

Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto".

VELIKI VOLILNI USPESI DELAVCEV V MEHICI.

Liberali in socialisti bodo kontrolirali mehiško zbornico.

50 SOCIALISTOV IN KOMUNISTOV JE IZVOLJENIH.

Mexico City, Mehika. — (Fed. Press. F. W. Leighton.) — Izid kongresnih volitev v Mehiki, ki so se vršile 2. julija, je potrdil priključevanja o veliki zmagi ljudskih sil, ki so zbrane pod zastavo "Confederacion Revolucionaria Nacional".

"Confederacion Revolucionaria Nacional" je alijansa štirih glavnih naprednih in radikalnih političnih strank, ki se je ustanovila v svrhu enotne fronte proti reakcionarnim silam. V tej alijansi so Narodna kooperativna stranka, Mehilska delavska stranka, Narodna agrarna stranka in socialistična stranka z jugovzhodnega dela republike. Koalicija je bila tako močna, da so konservativci v stranki liberalnih konstitucionalcev mesece dni pred volitvami umaknili svoje kandidata v federalnem distriktu.

Kolikor je razvidno iz dosežanih poročil — poročila o volilnem izidu prihajajo zelo počasno iz oddaljenih krajev — bo imela Narodna kooperativna stranka 120 do 150 poslancev. Vseh sedecev v spodnji zbornici je 260. Med najbolj znanimi voditelji te stranke so izvoljeni: Juan Manuel Castillo, Ruben Vizcarra, R. Gonzalez Garza in Martin Guzman.

Narodna kooperativna stranka ima sledeči program: razdelitev velikih zemljišč v odškodnino; državna pomoč kmetu; omejitev zemljiškega profita; in dediščinske davke; socializiranje javnih naprav; varnostne zakonodajstvo za delavce; ustanovitev enakih delavskih unij; razvite izobrazbe; odprava kazenskih kolonij in smrtnih kazni; zmanjšanje armade in uvedba ljudske armade namesto stalne; odprava carine in splošni mir.

Za to stranko priide delavska-socialistična-kpetska koalicija, ki bo imela 40 do 50 poslancev. Najvažnejša v tej skupini je Mehilska delavska stranka, ki je politični roka Mehilske delavske federacije; imela bo okrog 25 poslancev. Vodilni poslanci te skupine, ki so izvoljeni, so: Luis Morenos, bivši predsednik delavske federacije, in Ezekiel Salcedo, sedanjí šef vladnega tiskarskega urada. Program teh skupin je skozinjak socialističen.

Agrarna stranka predstavlja prejšnje Zapatistove elemente v državama Morelos in Guaxararo, ki zahtevajo nujno vpostavljenje zemlje ljudstvu, liberalno vzgojo in tehnično ter mehansko pomoč od vlade. Voditelj stranke A. Sotyro Gamio, ki je izvoljen, je socialist.

Socialistična stranka v koaliciji, ki je v tesni zvezi s Mehilsko delavsko stranko, je omejena na Yucatan in Campeche, kjer je stranka na krmilu državne uprave. Stranka ima komunistični program. Izvoljenih je sedem poslancev in njih vodja je Jose Castillo Torri.

Kako so izpadle volitve senatorjev (pri vsakih kongresnih volitvah se voli le polovica senatorjev), ni še znano, ampak po zdaj objavljenih rezultatih je soditi, da je tudi tukaj zmagala koalicija "Confederacion Revolucionaria Nacional".

ZRTVE ŽELEZNIŠKE NEGODE SE MNÖJE.

Kansas City, Kans. — Pri železniški nezgodi je bilo ubitih šest oseb in sto osem in štirideset oseb pa ranjenih. Pri tovornem vlaku je bilo razbitih petnajet voz, pri osebnem pa štiri vozovi. Voz za priljago je bil iz jekla, voz za kadilce pa iz lesa. Prvi voz je druzel voz kar zdobil in prekuvenil. Prva poročila so se glasila, da so samo štirije mrtvi in 40 ranjenih.

BANDITJE SO UMORILI STARO ŽENO.

Peoria, Ill. — Razjarjeni meščani love štiri bandite, ki so v Maekinawu pobili s koli na tis stare ženo na njenem domu. Oblasti sodijo, da so roparji mislili, da ima žena skrit denar in da so te priti s njim na dan.

NOVA NEVARNOST ZA ŽELEZNIŠKE MAGNATE V NEW YORKU.

SKLADIŠČNI IN POSTAJNI DELAVCI SE PŘIPRAVLJAJO ZA STAVKO.

Stavka teh železničarjev bo čenod spremanja položaja.

New York, N. Y. — Nad petnajst tisoč skladiščnih in postajnih delavcev in pisarjev je glasovalo o stavki. Ti delavci so zaposleni na New York Central železnici. Glasovi se zdaj štejejo v glavnem stanu organizacije. Izid glasovanja bo proglašeno dne 25. julija.

Stavka teh delavcev bo takoj udeležena na stavkovni položaj v New Yorku. Kajti delo na glavnem kolodvoru New York Central železnice bo počivalo, ker je ta kolodvor organiziran 100-odstotno. Prizadeti bodo pa tudi veliki kolodvori v Clevelandu, Buffalu, Syracuseu, Rochesteru in Albanyju.

Voditelji stavke nočejo s nobeno besedo omeniti, kakšen bo izid glasovanja, ali občuti se, da se ogromna večina izreče za stavko. Železniški uslužbeneci se jeze in njih jeza je upravičena. Ta železniška družba odreka svojim pisarjem politično s polno mazo in je edina železniška družba, ki tako ravna s njimi. Naobratno pa plačuje stavekocazem v delavcih po dolarju na turo, prenočišče in hrano. Nekateri stavkocazi celo prejema po dvanajst dolarjev na dan za deseturno delo. V Rochesteru pa plačuje ta železniška družba stavkocazem še cigarete in jim kupuje obleke.

Železničarji so tudi v newyorškem okraju dobro prestali mrazno preiskunjo, ko so nekateri železniški družbe zagrozile, da stavkarji izgube starostne pravice, ako se do določenega časa ne vrnejo na delo.

Erijska železnica je morala lokalnemu obratu zopet odtegniti nekaj vlakov, ki vozijo v New York. Bet, s katerim so mišlile nekateri železniški družbe udariti stavkujočo uslužbenca, je odpovedal. Med delavci postaja vedno bolj krepka misel, da ne more nihče boljše varovati njih starostnih pravic, kot organizacija. In to je varok, da grožnje železniških družb nimajo tistega učinka na železničarje, kot pred deset ali več leti. Ščasoma bodo tudi železniški družbe prišle do spoznanja, da se časi spreminjajo, s njimi pa tudi njih uslužbenci.

STRAŠNA NAJDBA.

Baltimore, Md. — Na igrišču Rolling kluba, ki služi za igranje "golfa", so našli strašno razmesarjeno, komaj 25 let staro ženo. Žena je bila zadavljena, dvakrat prekušana od krogl in prerezane je imela glavne žile. Edino znamenje, ki so ga našli in po katerem upajo dognati njeno ime, je bilo na čepici, kajti v nji je bilo vedelano ime trgovca, pri katerem je bila žepica kupljena. Eno mljlo proč od klubovega zemljišča so našli ženski slaminik in možko kapo, na kateri so bili krvavi madeži.

Truplo je ležalo v grmovju, tla so bila okrvavljena in zlomljene veje so govorile, da je morilec za vlekli svojo žrtev v grmovje. Ob krvavi sledi je bila sled motorčika. Sled govori, da je morilec pripeljal ženo v kolu, pritrjenem k motorčiku. Oblasti zdaj skušajo dognati ime umorjene žene in obenem iščejo morilca.

Cerk je središče trških rebelov.

Dublin, 14. jul. — Cerk je zdaj središče irskih republikanov. Me sto je popolnoma v njihovih rokah. Republikani so tja premostili glavni stan svoje armade. Michael Collins je prevzel vrhovno poveljstvo irske narodne armade in general O'Duffy je glavni poveljnik na fronti. Časna vlada je odgodbila otvoritev novega parlamenta do 15. avgusta. Do tega časa, upa vlada, bodo republikani poraženi.

Ponesrečen atentat na predsednika in ministrskega predsednika Francije.

Paris, 14. jul. — Danes predpolndne je neki moški streljal na predsednika Milleranda in ministrskega predsednika Poincarrea, ko sta se peljala v avtomobilu s Longchampsa. Kroglic je revolverja so zgrešile cilj, toda ranjen je bil sofer in neka ženska, ki je šla mimo. Napačalec je bil aretiran. Policijski trdi, da je anarhist.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Tovarniški delavci v New Yorku imajo povprečno krajši delovni kakor delavci v enakih industrijah po drugih mestih Amerike. Tako poroča new-yorški državni department za delo. Poročilo se glasi, da 26 odstotkov delavcev ne dela več kot 44 ur v tednu; malo več 50 odstotkov dela 45 do 48 ur; 18 odstotkov delavcev dela 49 do 54 ur in štiri odstotke jih dela več ko 54 ur.

Steklarstva tvrdila Morris Davidson and G. M. Clark v Stocktonu, Cal., so se zadovolila svojim delavcem na zasesti mezdí za \$10,400. Družba je končno ponudila delavcem steklo namesto denarja. Delavci so pa zatežili družbo in sodišče jim, je prisodilo dolžno mazo v gotovini.

V igrah rokah so javne službe. Poština uprava v Washingtonu je v aprilu t. l. izmala novo metodo za vpselovanje "dobrih in svetstih" nameščencev. Uvedla je istikvizicijo za aplikante, ki iščejo poštne službe. Za vsakega aplikanta mora jamčiti pet karakternih prii in vrhutega mora položiti sanj "dobro besedo" prošlece bivši delodajalec. Ako je prošlece "trmoglav", to se pravi, da ne liše rad pet delodajalec, tedaj ni "dober" za poštne službe. Rasmeme se, če je prošlece aktiven za delavsko organizacijo, da je njegova prošnja zastoj.

Slabe razmere v Calumetu, Mich. V okroju bakrenih rudnikov v gornjem Michiganu, katerega središče je Calumet, so zelo slabe delavske razmere. Ljudje, ki so stavkocazili za časa velikega štrajka pred devetimi leti in so mogli uničiti organizacijo, so se vsi razšli. Medta rudarjev je smrotno niska.

Nameščenci nadulšne železnice v Chicagu so odglasovali s 4729 proti 14 za štrajk. Zastavkali bodo skupaj s nameščenci sestne železnice. Ako se družbi ne podata do turka ali če se pa kak drugi način ne reši spor, tedaj stavka prične skrat sredi prihodnjega tedna. Nameščenci so odklonili posredovanje razvatalja državnega departmaza za delo.

Sears-Roebuck Co. je zaprla ševljarsko tovarno v Springvalu, Ms. Tisoč delavcev je vrženih na cesto.

Herrinška afera. Illinoiski generalni pravdnik Edward J. Brundage je razpisal tisoč dolarjev nagrade tistemu, ki pove, kdo je ubil stavkocaza in gardista v Bitki dne 22. junija. Koronerjeva porota v Herrinu je izjavila, da je Southern Illinois Coal Company direktno odgovorna za smrt vseh 23 moš, ki so padli in pomaže umri v bolnišnici. Brundage je pa slep in gluha za to izjavo in hoče prijeti odgovorno krivca.

7000 krojašev v Philadelphia organiziranih pri Amalgamated Clothing Workers of America, je zastavkalo zadnje dni proti poskulani odprti delavnici. Vse velike delavnice polivajo. Prvi dan stavkovi striali in polievja je aretirala 40 stavkarjev, ki so bili kasneje ispuščeni.

Policijski ubil gardista. Gardist John Gosdanski, ki je šuvarji železniški delavnici v Willardu, O., je 11. t. m. napadel neko žensko, katere je poklicala policajca. Ko je hotel policaj aretirati gardista, sa je postavil v bran in polievja ga je v boju ustrelil.

Stavkar ubit v Buffalu. Gardist v delavnici New York Central železnice v Buffalu, N. Y., je zadnj sredo ubil stavkujočega železniškega delavca Michaela Zalesinskega v tekni isgrediv.

LEDENICE SO POLNE MESA.

Minneapolis, Minn. — V ledenicah je sopot več mesa, kot v prejšnjem mesecu. Konec junija je bilo v ledenicah 21,751,721 funtov mesa, ali 2,261,574 funtov več kot konec prejšnjega meseca. Tudi zaloga sirovega maza se je pomnožila za 1,107,225 funtov. Tako je tudi s kokoškami jajci.

FORD KORADI TOVARNO V MEHICI.

Washington, D. C. — Ford Motor kompanija ustanovi v Saltihu velike tovarne za avtomobile. Guverner države Coahuilas je ponudil kompaniji svet zastoj in kompanija bo petnajet let prost davka.

Ne poslušajte kapitalističnih agentov!

Pittsburški listi so dne 19. aprila poročali sledeče:

"Javne shoda rudarjev, ki se je vršil zadnji terek v Leisenringu, sta se udeležila tudi dčhovnika rev. S. Moravck, župnik slovaške katoliške fare Sv. Janeza v Connelshvillu, Pa., in rev. Draškovič, župnik grško-katoliške cerkve v Leisenringu. Oba sta pozivala stavkujoče rudarje, da naj pustijo štrajk in se vrnejo na delo. Zlasti sta pa apelirala na šene rudarjev, da naj drče svoje moše na delu, in če se pridružijo štrajkarjem, naj pritakajo nanje, da se vrnejo na delo."

Ko so leta 1919, stavkali jeklarški delavci, je katoliški župnik v Braddocku, Pa., pridrgal v cerkvi proti stavki in silovito napadal stavkarje, rekoč, da se "pritepeni lenuhi, ki nočejo delati in valed tega največji sovražniki ameriške domovine". Dalje je rekel, da vsi tisti, ki so še "pravi Američani", morajo iti nazaj v tovarne in skabati. — Jeklarški trust je takoj natianil omenjeno pridigo v stošišoerih fetakih, katere je razdelil med delavce v stavkovnih okoliših.

V začetku sedanje tekstilne stavke na Vzhodu je katoliški župnik v Nashuavi, N. H., počval svojo farane, ki so stavkali, da morajo vsak dan iti v cerkev in moliti, ako hočejo zmagati. Tekstilni sužnji so ga poslušnili in vsako jutro natlačili cerkev, ne da bi bili poslali koga na stražo k tovarni. Posledica je bila, da so tovarnarji bres skrbi najeli stavkocaze in odprli tovarno, ko so stavkarji šepeli v cerkvi, namesto da bi bili strahili pred tovarno. Ko so se sužnji sdrinili po par tednih iz molitve, so videli, da je tovarna polna skebov. Tedaj so spoznali, kako jih je njihov župnik potegnil za nos, t'ada bilo je preposno.

Delavci Stavkarji! Kdor hoče iti ob nedeljah v cerkev, naj gre, to je njegova svobodna volja. Kdor misli, da mu je cerkev potrebna, naj jo podpira, to je njegova osebna svoboda. Duhovnik, ki se briga le za svojo cerkev, ima mir pred delavci. Toda duhovnik, ki se vmešava v delavske boje in očitno napada stavkarje ter jih nagovarja, da naj skebajo, pokale s tem, da je najet agent kapitalistov. Obrnite mu hrbet!

Priseljevanje tokom novega fiskalnega leta.

II. Kvota za novo fiskalno leto.

New York (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Priseljeniška oblast je se izdala številke o kvotah za novo fiskalno leto, iz katerih je razvidno, koliko priseljencev sme kveščemu priti iz vsake posamezne dežele. Kvota, kar je naravno, so v glavnem iste; le radi popravljene kalkulacije so bile uvedene neke spremembe. Skupno število vseh priseljencev, kar jih sme priti takom enega leta, znaša 357,803. To je 1,976 več kot skupno število lanskega leta. Največja sprememba je povikanje kvote za 1,062 v korist Poljski in Vzhodni Galiciji. Lani je sa obe veljala skupna kvota, letos ima vsaka svojo posebno kvoto. Druge dežele, glede katerih se je kvota spremeniła za šest 100, so le: Nemčija, katere kvota se je zmanjšala za 432; Španska, 249 več; Portugalsko, 196 več; Turško, 147 več; Velika Britanija, 136 več; Rusija, 130 manj. Lani je ruska kvota obsegala vse osemlje nekdanjega carstva (brez Finake); letos so določene posebne kvote za Rusijo (v ožjem smislu) in Sibirijo, Finsko zemlje, Besarabijo, Estonijo, Latvijo, Lituanijo, in Rusko Armenijo. Prejšnja armenska kvota je dodajena Turščiji; Islandija in ozemlje okolo Klajpede (Memel) imata svojo posebno kvoto. Kvota za Jugoslavijo znaša 6,426 nasproti 6,405 v minelem fiskalnem letu.

Važno je zapomniti si, da kvota jemlje v poštev le deželo kjer se je inozemec rodil, ne deželo, kjer on ima državljanstvo pravice onirota, kjer je bil nastanjen. Na pr. Jugoslovanski državljan, ki je bil slučajno rojen na Dunaju, spada v Avstrijsko kvoto, tudi če je drugade vse svoje življenje preživel v Jugoslaviji.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini

Slovenska Narodna Podpora Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inšorp. 17. junija 1907 v državi Illinois. GLAVNI STAN: 2637-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESEK: Predsednik Vincent Calcar, podpredsednik Andrew Vidrick, R. F. D. 7, Box 82, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega odbora Blas Nevak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jula Zavorstak, upravitelj glasila Filip Godina. POROČNI ODESEK: John Underwood, predsednik, 408 W. Hay St., Springfield, Ill., Martha Selmanlar, Box 278, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorkick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill. BOLNIŠKI ODESEK: Blas Nevak, predsednik, 2637-89 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROEJE: Jacob Ambrosii, Box 286, Moon Run, Pa., John Grodick, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O. ZAPADNO OKROEJE: Anton Solar, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslov. Man Mars, Box 108, Buhl, Miss., za severozpad. Mike Engel, 3483 S. Winchester St., Murray, Utah. Nadzorni odbor: Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5500 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5805 St. Clair St., Cleveland, Ohio. Združitveni odbor: Predsednik: Frank Ald, 2136 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Owen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jas. Sluk, 1191 E. 63rd St., Cleveland, Ohio. Vrhovni Izdavaik: Dr. F. J. Kors, 6203 St. Clair Av., Cleveland, O. POZOR!—Korespondence s gl. odborom, ki dela v glavnem uradu, se vrši takole: VSA FISMA, ki se nanašajo na pošto gl. predsednika se naslovijo Predsedništvo S. N. P. J., 2637-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2637-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se sijejo gl. izvrševalnega odbora in Jednote vrše se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2637-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2637-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse priloge glade posiljavajo v gl. izvrševalnem odboru sa naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj. Vsi prilivi na gl. poročni odesek sa naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 410 W. Hay St., Springfield, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglaš, naročila in spleh vse kar je v zvezi s glavnim jedoto, sa naj pošilja na naslov: "Prosveta", 2637-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

JUGOSLOVANŠKA VLADA JE PADLA.

Fališov kabinet je podal ostavko. London, 14. jul. — In Beigrada javljajo, da je Fališov kabinet danes podal ostavko.

Fraska na srbski meji.

Skopje, Jugoslavija, 14. jul. — Jugoslovanski šandarji so zaljajni ponedeljek ubili deset Bolgarov, ki so prekorščili mejo in napadli vas Kratovo. Drugi napadalec so pobegnili.

Priseljevanje tokom novega fiskalnega leta.

II. Kvota za novo fiskalno leto. New York (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Priseljeniška oblast je se izdala številke o kvotah za novo fiskalno leto, iz katerih je razvidno, koliko priseljencev sme kveščemu priti iz vsake posamezne dežele. Kvota, kar je naravno, so v glavnem iste; le radi popravljene kalkulacije so bile uvedene neke spremembe. Skupno število vseh priseljencev, kar jih sme priti takom enega leta, znaša 357,803. To je 1,976 več kot skupno število lanskega leta. Največja sprememba je povikanje kvote za 1,062 v korist Poljski in Vzhodni Galiciji. Lani je sa obe veljala skupna kvota, letos ima vsaka svojo posebno kvoto. Druge dežele, glede katerih se je kvota spremeniła za šest 100, so le: Nemčija, katere kvota se je zmanjšala za 432; Španska, 249 več; Portugalsko, 196 več; Turško, 147 več; Velika Britanija, 136 več; Rusija, 130 manj. Lani je ruska kvota obsegala vse osemlje nekdanjega carstva (brez Finake); letos so določene posebne kvote za Rusijo (v ožjem smislu) in Sibirijo, Finsko zemlje, Besarabijo, Estonijo, Latvijo, Lituanijo, in Rusko Armenijo. Prejšnja armenska kvota je dodajena Turščiji; Islandija in ozemlje okolo Klajpede (Memel) imata svojo posebno kvoto. Kvota za Jugoslavijo znaša 6,426 nasproti 6,405 v minelem fiskalnem letu.

DEDŠČINA.

Oglasí naj se na spodnji naslov ANA POTOČAR in njeni mladoletni hčeri ANA IN MARJA, česa in otroka pred nekako dvemi leti ubitega LOUIS POTOČAR-JA člana društva št. 52, S. N. P. J. v Broughton, Pa. Slučajno pa, da kdo va za njih naslov, naj jih opozori na ta oglaš ali javi njih naslov banki.

POTTER TITLE & TRUST CO., Administrator of the Estate of Louis Potocher, Pittsburgh, Pa.

FRENCH LINE

FRENCH LINE. MIRA VOENJA V JUGOSLAVIJO. Izvršene pogodnosti — kajine sa dva, štiri ali šest oseb, umirjalni ki tekače voda v vsaki sobi. Obed, sijen, prostor za kadilce, pivnice, bivanja, odprti pokrit pohodnik sa kova, slavna francoska kuhinja, vino in pivo prosto pri obedu, godba, pisalnice, postrežniki govore brvetaiki in srbski jezik. To je najstarejša črta, ki prevaža Jugoslovane. Poobni vlak vsame potnika in priljago do Trsta ali Basunia, kar si potniki izberejo. Družba ima svojega teluša, ki govori vsa jezika. Gre v vlakom iz Havre v Jugoslavijo in pazi na potnike iz priljago. Za pojednost oglašite se pri vašem domaćem zastopniku ali pa v drabnem uradu. FRENCH LINE, 10 State Street, New York.

Za kuhanje piva doma imamo v zalogi slad, kmeji, sladkor in vse druge potrebščine. Pošleto in se prepričate, da je doma pri vas, kuhani vsako le najboljši in največji. Dobiti je tudi šbirko sodev, steklene in raznih loncev, itd. Mi vam dostavimo narodilo po pošti, letno in vsa letja. Gostojam, stabilizirani in v prodajalne železnice daste primeren postop pri večjih naročilih. Pišite po informacije na: FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

SLIKE IZ NASELBIN.

Is okolice Hacketta, Pa. — Rojaki po drugih naselbinah mogoče mislijo, da smo Hackettani že potegnili klobuk na oči, stisnili rep med noge in šli na delo, ker ni od nas nikakega glasu v Prosveti. Toda ne; res je, da se nisimo upali prav mnogo hoditi na svetlo, ker je volk rogovillil po naši naselbini, in ne samo volk, imel je s seboj tudi volkulje in volčice. Zato upam, da nam ne bodo rojaki zamerili, ker vidijo, v kakšni nevarnosti smo bili. Tako po njegovem odhodu pa smo se zopet okotajžili in prišli na dan. Po dvanajst tedenski stavki nam je bila dana prilika zopet dobiti en delaven dan.

V bližini je več malih farmarskih lukenj, ki so začeli obratovati, oz. so obratovali še dalje. Niso mogli spraviti dovolj premoga na površje, zato so si stavarjali dovoliti nekoga dne, da jim gredo na pomoč. Zbralo se je okoli 158 moč in odkorakali so proti prvi jami, ki je bila najbolj potrebna pomoči. To je rov, ki ga lastuje Vice Coal kompanija. Našli so precejšnje število kompanijskih privržencev, ki so nakladali premog v vozike. Imeli so tudi parno lopato, da jim je šlo hitreje. Brez vsakega truda se jim je posrečilo jih pregovoriti, da so pustili delo in odšli s klobukom povešanim na čelo. Objubili so jim, da se ne povrnejo nikdar več na delo med stavko in nekdo se je celo izrazil, da ga tudi po plašilo ne bo več nazaj. Odpravili so jih, ne da bi se komu zgodilo kaj zlega.

Pod "dipeljnom" je ostalo več železniških voz naloženih. Nekdo je šel te vozove odprti in premog je zdrčal z voza na tla. Odšli so drugam, k nekemu rovu, kjer sta samo dva rila pod zemljo. Brižta je popihala odtam, zato so stavarjali storili. Zar ona dva rila sta utegnili. Tudi tam je nekdo odpril savoro in premog se je vsul na tla. Stavarjali so šli na stajališče, kjer je bilo naloženih več železniških voz. Tudi tam so kmalu dobili delo in opravili, kar nista

mogle storiti ona dva, ki sta utekla.

Odšli so k tretjemu rovu, sosedu, ki pa ni imel več naloženega kakor en vozček. Bili so že nervozni, ker niso mogli dobiti dela, zato pa so odšli domov. Potegniti se moram malo za naš pečarski stan, kajti še ni dolgo, ko sem čital v Prosveti, da je pečarju res težko zapustiti barako in stopiti v vrste zavednih. Dopisniku svetujem, da bi se drugače izrazil, drugače bi morda javnost mislila, da smo vsi pečarji tako nezavedni. Mislim pa, da so tudi v njegovem stanu kateri tako nezavedni ter se izneverijo, pa zato ne moremo celega stanu prištevati k enemu človeku. Priporočam bi dopisniku, da vzame v roke Prosveto št. 154 in prečita dopis iz White Valleyja, Pa. Tako se pove Franceljnu.

Posdrav vsem stavkarjem, posebno pečarjem. — Naročnik.

Barberton, O. — V bližini naselbini Rittmanu, O., oddaljeni vzhodno od Barbertona kakih 12 milj, se je dne 2. julija smrtno ponorečel naš rojak Josip Rezelj. Nesgoda se je pripetila sledeče: Pokojni Jos je podal s svojimi prijatelji v nedeljo dne 2. julija na ribolov. S seboj je vzel tudi svoja enajstletnega sina. Bil je precej gorak dan in več rojakov se je šlo kopati v potok, tako tudi deček našega rokaja. Potok pa je bil preširok in nepravilno, je v njem več globokih jam in poleg tega je bila voda kalna. Deček je po neprevidnosti začel pregloboko v nek tolmun in se začel potapljati. Oče, to videč, je zaklical na pomoč in sam hitro skočil za dečkom v vodo. Napačno je bila, ker ni znal plavati. Tovariši so bili takoj zraven in eden je v kratkem času rešil dečka. Njegov sosed, rodom Američan, ko je videl, da dečkova ometa ni na dan, se je zopet zagnal v vodo, da reši ometa in naš rojak Frank Repov je storil isto. Začel se je praverčati boj za življenje. O Američan je sicer našel Rezelja, a on se je prijel za njegovo obleko. V istem času se je potopil tudi Repov, ki ga je pa prijel Ame-

ričan. Tako so nekaj sekund držali drug drugega pod vodo kakih 10 do 12 čevljev globoko.

Posledica je bila, da se je Američanu raztrgala obleka, to je spodnje perilo. Bil je nezavesten, ko ga je rojak Repov spravil h kraju, toda v pol ure se mu je obrnilo na bolje. Tako je ostal pod vodo pokojni rojak Rezelj. Ni je bilo pomoči. Splošno sodijo, da se je v smrtni agoniji prijel za kako korenino ali pa se zamešal v kako žico, ki je je veliko po takih potokih, kajti gotovo je, da se vsak utopljenec zažene parkrat na površje. Tako je ostal rojak kakor tri četrte ure pod vodo, ko je prišla pomoč ob bližnjih farmarjev. Tedaj so ga potegnili na dan mrtvega.

Pokojni zapuščila soprogo in štiri mladoletne otročiče. Starejši deček ima 11 let. Pokojni je pripadal k društvu št. 49 SNPJ in k društvu št. 44 JSKJ v Barbertonu, O. Članstvo obeh društev ga je po možnosti spremlilo k zadnjemu počitku. Soproga pokojnika je želela cerkvena obreda in to se je tudi zgodilo. Bil je prepričan, da tukajšnje katoliško pokopališče v Barbertonu. Pokojni Josip Rezelj je bil naprednega mišljenja, njuđen in blag ter splošno priljubljen med našim narodom kakor med Američani, kar je pokazala velika udeležba za pogrebom.

Ni ga več med nami danes. Bil je junak, ki je podaril svoje življenje, da reši drugega. Zapustil si ženo in otročiče, sicer zdrave, toda v tugi in s bolestinam srcem, ki plakajo po tebi, ki si jim bil najdražji. Bodi ti blag spomin in lahka ameriška gruda. Žalostni družini izrekamo naše iskreno sočutje po tako nenašni in bridki izgubi. — John Garbor.

St. Louis, Mo. — Nad 400.000 železniških delavcev je bilo pozvanih v stavko dne 1. julija. Pri tem je bilo prizadetih dosti članov SNPJ, a še nobenega dopisa ni bilo od njih opaziti v Prosveti. Tako podam jaz malo poročilo iz St. Louisa, Mo., in bližnje okolice, kjer so zastavkali delavci po sledečih delavnicah: Frisco R. R., M. K. & T. R. R.,

C. C. & St. Louis R. R., Terminal R. R., American Refr. Transit Co., Missouri Pacific R. R., Mobile & Ohio R. R. in Pullman Shop, Illinois Central R. R. Vse te železnike delavnice so unifikirane, organizirane pod A. P. of L. Vse zgoraj navedene kompanije imajo vsaki dan odkar je prišla stavka oglaš z velikimi črkami po vseh tukajšnjih kapitalističnih listih, da rabijo delavce za vsako delo. Vaak jim je dobrodošel, ni treba, da v tem ali onem delu izkušeni. Svarim rojake, da se držijo proč od takega dela in da se ne pustijo zapeljati od kakih agentov, ki jih je dovolj po vseh večjih mestih.

Prvi teden stavke je potekel mirno, nato pa so vsi tukajšnji listi prinesli s velikimi črkami na prvi strani napisano da je na željo mogotcev dal tukajšnji gubernor mobilizirati dve kompaniji milice, ki sta odšli v Clinton, Ill., in Sattler, Mo. Listi poročajo, da je še osem kompanij milice pripravljeno, koliko je na tem resnice, pa ne vem. Upam, da bo kateri rojakov še poročal od tam, ker so bile male praske med železniškimi stavkarji in najeteži, kjer je bil tudi ubit deček nekoga stavkarja in nekaj ljudi ranjenih, kakor je poročalo kapitalistično časopisje.

V tukajšnjih časopisih je izšla še druga smešna pravljica, ki se glasi, da so bili trije najeteži ugrabljeni po stavkarjih ter odpeljani ven iz mesta v avtomobilih ter vrženi na farme. Tako poročajo časopisi, kar je v resnici smešno.

Železniški delavec, stojmo trdno v naši stavki in hodimo k vsem sejam naših lokalov. Bodimo mirni, pa bom dobili to, do česar smo upravičeni. Za vzgled imejmo rudarje, ki se borijo že četrti mesec za njih pravice, pa stojijo še danes trdno kot so prvi dan stavke.

Posdrav vsem stavkarjem po Uniji. — John Bartonosij.

Walsenburg, Colo. — Kar se tiče rudarske stavke v tej okolici, vse izgleda, kakor bi je ne bilo, ker več jih je zaposlenih kakor pa na stavki. Zadovoljni morajo biti s takimi razmerami kot jih imajo sedaj. Saj je bilo več pridnih že oktobra meseca lani, ki so se podpisali, da so zadovoljni s plačilom, ki ga prejema sedaj. Kaj bi potem stavkali in za koga, al pri tem mislijo in šele tisti, ki so se podpisavali. Mesec junija je bilo od državnega rudarskega nadzornika poročano, da jih je delalo v celem 15. distriktu približno 2000 vseh rudarjev. To poročilo velja za zadnji mesec.

Med Walsenburgom in Aguilarjem sta pogorela dne 1. julija dva železniška mostova, tako da bo zopet pri kakih treh jamah zadrževalo pridne delavce z delom in

bo onemogočeno razvažanje premoga po onih železniških progah. — Joe Opars.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjamo sodnikom, znancom in prijateljem žalostno vest, da nam je kruta smrt vzela iz naše srede boritelja za delavce pravice v tem okrugu

TOMAŽ KOMACA.

kateri se je kot že poročano deset milj od tukajšnjega mesta v železniški nesreči pri Henriks-u, W. Va., dne 28. junija, 1922 ob 11:30 dopoldne smrtno ponorečel. Bil je v najlepši moški dobi, star 36 let, ter neustrašni boritelj za avtoriteto delavstva, kakor tudi dober član št. 29 S. N. P. J. in dveh tukajšnjih angleških društev ter član U. M. W. of A. Bil je znan daleč naokoli, ter zelo priljubljen med tukajšnjim narodom, kar se je tudi povojno izkazalo pri pogrebu pokojnega, kateri se je vršil dne 1. julija, t. l. Iskreno se zahvalimo za darovane vence in za mnogostevilno udeležbo pri pogrebu. Pokojnik je bil doma iz vasi Soča na Primorskem. V Ameriki je bil 9 let. Tukaj zapuščila ženo in dva še nedorasta otroka in eno sestro. V starem kraju pa mater, 4 sestre in enega brata. Počivaj mirno borilec za splošne delavske pravice in lahka naj bodo tebi ameriška zemlja. Tvoj duh boče zavedno živl med nami. Žalnoči ostali: Anna Komac, soproga; Elizabeth in Annie, hčerke. Ana Leskoček, rej. Komac, sestra in John Leskoček svak. Thomas, W. Va.

OGLAS IN ODGOVOR.

Na razna vprašanja povem, da tukaj lahko vsakdo kupi zemljišče (lote) in vsak kdor kupi od nas, mu ni treba plačati dve leti nobene davka in tudi ne obresti. Plačujate lahko dve leti na lahka odplačila. Tu v bližini je velik premogorov, in tovarne, dober prostor vse v ravnini, dobra zemlja in dobra voda, ulice so s cementom tlakovane. Poleg tega damo zemljo za vrt in dovoljmo pašnik za krave prosto vsakemu. Kdor misli priti sem, naj mi piše prej, da bodem čakal na njegova doma. Tu je ugoden prostor za večje družine, kjer lahko oča dela v premogorovu, dekleta in mladeniči v tovarni imajo priliko v tovarnah se priučiti strojništva. Upam, da je to dovolj pojasnila. Povem, da naj še onim, ki se ogovarjajo o meni po nepotrebnem, da bom dal take zaveze v roke advokata in potem sodnjiji, da njim zaveže njih besedičenje. Steve Fabjan, R. 3, Box 500, Edgemont Sta., East St. Louis, Ill.

RAD BI IZVEDEL.

za mojega brata Ignac Oblaka, po domače iz Premetocovega mlina nad Skofjo Loko. Zadnjič sem e njem slišal leta 1908 in od tedaj mi ni nič znano o njem. Cenjene rojake prosim širom Amerike, če je kateremu kaj znano o njem, naj ga opozorijo na ta oglas, ker sam ni zmogel čitanja, za kar sem privolji povrniti morebitne stroške. Poročati mu imam veliko zelo važnih stvari iz starega kraja, valed tega ga prosim, naj se mi prijavi na moj naslov: Joseph Oblak, Box 703, Clinton, Ind. (Adv.)

111 Cigarette DOBRE so! 10c

ZA SIVE LASE "Natural Hair Restorer" Victoria Mfg. Co., 854 Morton Bldg., New York City

Hitra potniška vožnja iz New Yorka v TRST (preko Napulja) Američkim potniškim parnikom PHILADELPHIA Mednarodno 15,000 ton. Prvi, drugi in tretji razred, izjemne tretjega razreda kabine s 2 in 4 prostori. Dosti vina pri vsakem obedu. Za ceno in rezervacije prijavi se pri domačem zastopniku ali pa pri JOHN J. DWYER, Gen. Agent, 15 Pearl St., New York. K. W. KEMP, Gen. Western Pass. Agent, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

F. M. Dostojevskij: BESI Roman v treh delih. Preročil Vladimir Levstik. (Dalje.) Vzdignil je glavo; sledka dišava toplih blinsev, ki jih je delala gospodinja pri peči, mu je dogetajta udarila v nos. Z otročjim smehljajem se je potegnul k nji ter zajeljal: "Kaj pa je to? Blinci? Mals e' est charmant." "Nemara bi jih gospod tudi radi!" je takoj ponudila vladna gospodinja. "Rad bi jih, seveda bi jih rad, in... da ja bi vas prosil zraven," je oživl Stepan Trofimovič. "Samovarček naj postavim! Z največjim veseljem." Na velikem krožniku s debelimi višnjevinimi vzorec so se prikazali znani kmetaki blinci, tenki, polupenični, s vročim svežim maalom zabeljeni; še angeleci bi jih jedli! Stepan Trofimovič je z nalado pokušal. "Kako mastno in kako vkusno! In — če kolkaj mogoče, un doigt d'eau de vie." "Žganja bi radi gospod, kaj ne?" "Seveda, seve, malec žganja, un tout petit rien." "Se pravi, za pet kopejk!" "Za pet — za pet — za pet za pet, un tout petit rien", je pritrdjeval Stepan Trofimovič s blaženim smehljajem. Naš priprosti človek ti rad in z vnemo ispelni vsako željo, ako le more in hoče; toda prosil ga, naj ti prinese žganja, in navadna, mirna uslužnost se mahoma izpremenil v hlastno, radostno ustrešljivost in malodane sorodniško skrb. Četudi ve naprej, da bošte pili žganje vi, ne on, vendar se čuti delničnega slasti, ki se vam obeta... Čez pila štiri minute — krma je bila pri sosedu — je stala pred Stepanom Trofimovičem steklenica z velikim zelenkastim kozarcem. "In vas to meni!" Ves je ostrmel. "Doma sem vedno imel žganja, toda nikoli nisem vedel, da ga je toliko za pet kopejk." Načil je kozarec, vstal in nekam slovesno krenil v drugi kot izbe, kjer je sedela njegova sopotnica na vreoči, črnobruva ženske, ki mu je tolikanj grenila življenje z vprašanji. V zadregi se je hotel braniti, ali nazadnje, ko je povedala vse, kar zahteva spodobnost, je vstala, spoštljivo izpraznila kozarec v treh polikih, kakor pijejo ženske, in ga s poklonom vrnila Stepanu Trofimoviču. Tudi on se je reano priklonil ter se vrnil s gonoznim obrazom k svoji misli. Vse to je bil storil kakor v navdahnjenja; trenotek poprej se sam ni vedel, da pojde pogostit kmetiap. "Imenitno, imenitno znam občevati s ljudstvom; to sem jim zmerom pripravoval." je pomislil zadovoljno, nalivraje si ostalo žganje iz steklenice. Ni ga bilo se polu kozarca, ali vendar ga je odvililo in pogrelo; se v glavi ga je začutil. "Je suis malade tout a fait, mais ce n'est pas trop mauvais d'être malade." "Izvolite kupiti!" se je začul blizu njega tih vpski glas. Vzdignil je oči ter se začudil, videč pred se-

boj damo — une dame et elle en avait l'air — že tridesetletno žensko prav skromnega videza, v tamni obleki mestnega kroja in z veliko sivo ruto na plečih. Nekaj ali prijaznega v njenem obličju se je tako prikupilo Stepanu Trofimoviču. Pravkar se je bila vrnila v izbo, kjer je imela svoja reči na klopi, tik zraven mesta, kjer je sedel naš znanec: med drugimi je opazil veliko lističico, na katero se je — to je pomnil — takoj ob vstopu radovedno ozri, in majhno vročo iz voskovega platna. Is je vroče je vzela dve lično vezani knjižici z vtanjenim krištem na platnicah ter ju ponudila Stepanu Trofimoviču. "Eh — mais je crois que c'est l'Evangile; z največjim veseljem... Ah, zdaj razumem... Vous etes ce qu'on appelle knjigonosa; večkrat sem bral... Pol rublja!" "Po petintrideset kopejk so," je odgovorila knjigonosa. "Z največjim veseljem. Je n'ai rien contre l'Evangile, et... Že zdavnaj sem ga hotel prebrati..." Domislil se je zdaj, da ni brat evangelija; kvečjemu, kolikor se je bil spomnil pred petintridesetimi leti ob Renanovi knjigi "Vie de Jesus". Ker ni imel drobiža, je izvlekel svojo štiri desetke — vse, kar je imel. Gospodinja se je ponudila, da zamenja bankovec; se le zdaj se je ozri bistrje in zapanil, da se je zbralo v izbi precej ljudi, ki ga val še zdavnaj gledajo in menda tudi govore o njem. Vmes so se menili o požaru v mestu; glavnu besedo je imel lastnik voza z rdečo kravo, ki se je pravkar vračal ododot. Ugibali so, da je "bilo zažgano", in dolžili Spigulince. "Glejte si ga, ko me je vozil," je govoril z menoj o vsem mogočem, samo o požaru ne," se je spomnil Stepan Trofimovič. "Očka, Stepan Trofimovič, ali ste res vi? Nu, tega se nisem nadejal!... Kaj me niste spoznali?" je vzkliknil priletel, obrit možiček, podoben staremu gospodskemu slugi, v plašču z dolgim zavihanim ovratnikom. Stepan Trofimovič se je prepričal, ko je slišal svoja ime. "Oprostite," je zamrmral, "ne spominjam se vas prav dobro." "Pozabili ste! Saj sem vendar Anisim, Anisim Ivanov. Pri rajnem gospodu Gaganovu sem služil, in vas, gospod. — kolikokrat sem vas videl z Varvaro Petrovno pri rajni Avdotji Sergejevni! Knjiige vam je pošiljala po meni, in dvakrat sem vam grinesel od nje petrograjskih bonbonov..." "Ah, res, spominjam se te, Anisim," se je nasmehnil Stepan Trofimovič. "Mari živja zdaj tu?" "Nedaleč od Spasova, pri V-skem samostanu, z Marjo Sergejevno, sestro Avdotje Sergejevne. Mogoče jih izvolite pomniti: nego so si zlomili pri akoku iz kočije, ko so se peljali na ples. Zday žive v bližini samostana, in jaz sem pri njih; danes pa sem se odpravil v mesto pogledat k svojim ljudem..." "Nu da, nu da..." "Kar razveselil sem se, ko sem vas zagledal; tako milostni ste bili vedno z menoj," se je blaženno smehljajal Anisim. "Toda kam ste namenjeni, gospod, in še tako sami? Človek bi dejal, da niste še nikoli sami potovali!" Stepan Trofimovič ga je plašno pogledal.

(Dalje prihodnjaj.)

POZOR SLOVENCI NA ELY, MINN.

Na prodaj imam 46 akrov zemlje, tri milje od mesta Ely na Sekin. I. Lot No. 3. Prodaj za svoto \$1400, takoj je plačati \$200 in ostalo pa po \$200 vsako leto in po 6% obresti. Za pojasnila obrnite se do lastnika: Louis Pluth, 105 West 99th Avenue, New Duluth, Minn. (Adv.)

ZASTONJI PRAVI IMPORTIRANI ZRAKOMER ZASTONJI

Najnovost je izumila vrsto hitre, krasno izdelane, lahke kot balon in je zanesljiva. Pove vreme vedno za en dan naprej. Za vsa vpraša se prikaže vseh 24 ura dni in noči za mesec. Izdelek iz delovne blaga s skrajni, ima dober toplomer Fahrheit vrste. Okrasek za vsako hišo.

VI dobiti to znamenito zastonj ali si naročite eno naših za posebni cenah in poštinskih stroškov. Če se prodajo za ceno 25 centov po \$1.00, vrnemo vam 25 centov. Ura ima zelo dobro kakovost, je trpežna in krasno izdelana. Jamčimo za eno leto. Pošljite nam vaše ime in naslov, ter 25 centov v gotovini, in dobite zastonjo, svedo \$1.00 in plačate poštni strošek za vas, poštno urvo na dan. Zastonje hitre dobiti zastonji. Pošite zahtevnico in denar ali pa denar nazaj. Pišite na dan. UNION SALES CO., Dept. 718, 15 So. Dearborn St., Chicago, Ill.

SKUPNO POTOVANJE SLOVENCEV.

Francoska linija priredi skupno potovanje Slovencev iz Havre v Trst in Ljubljano s prvimi razrednimi in najhitrejšimi parnicami "FRENCH LINE". Potnike bo spremljal drag do Ljubljane Mr. Leo Zakradnik od znane slov. družbe Zakradnik & Celar v New Yorku, ki bo gladi na to, da bodo potniki šli hitreje in udobneje potovali in da ne bodo imeli situacij s svojimi kufci. Za potniko III razreda bodo pripravljene kabine s 2 ali 4 ali 6 posteljami. Sive, potniki dobo posebne hrane, vino in vane druge ugodnosti. Od Havre nazaj bodo potniki imeli svoj vagon do Trsta ali celo vlak, ako se jih dovolj prijavi. Is New Yorka do Trsta stane vsakega potnika skupno s davkom \$112.35, do Ljubljane \$1 ved. Za natančneje pojasnila se obrnite do svojega agenta ali pa direktno na FRENCH LINE, 19 State St., New York, N. Y.

VAŠ PODPIS

BO imel tako vrednost, kakršno mu boš s svojimi prizadevanji sami ustvarili. Vrednost odvisi največ od vašega prizadevanja sistematično hraniti. VI ste opravičeni tudi nekaj imeti od vašega dela, zato se odločite sedaj izplačevati sebi določeno svoto iz vašega tedenskega zaslužka in jo vlagajte v to banko. SKLENITE hraniti in vrednost vašega podpisu bo naraščala sorazmerno z vašimi prizadevanji. POSILJAMO denar v stare domovine po davčni cenil. FRODAJEMO listarte za potovanje v stare domovine in nazaj, na vse linije. KASPAR STATE BANK Blue Island Ave., vogel 19. ulice, Chicago, Ill. Največja Slovanška državna banka v Združenih državah. Kapital in prihrank \$1,000,000.00